

ارائه الگوی عوامل موثر بر افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

کامران زنجانی تبار

گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران
kamran.zanjanitabar@iau.ac.ir

آرزو خسروانی

گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران. (نویسنده مسئول)
a.khosravani@semnaniau.ac.ir

عارفه محقق

گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران
Arefeh1358@iau.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۸

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تبیین الگوی عوامل موثر بر افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با رویکرد آمیخته (کیفی و کمی) است. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی-پیمایشی است. در بخش کیفی با استفاده از نظریه داده بنیاد ۱ و مصاحبه با خبرگان، مدل مفهومی استخراج شد و در بخش کمی با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس آزمون گردید. جامعه آماری شامل خبرگان حرفه حسابداری و حسابرسی و مدیران مالی شرکت‌های بورسی بود. نتایج نشان داد که عواملی همچون تدوین استانداردهای مناسب، استقلال حسابرس و صلاحیت حرفه‌ای تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت حسابداری و حسابرسی دارند. همچنین عوامل محیطی نظیر تورم و تحریم‌ها به عنوان شرایط مداخله‌گر شناسایی شدند.

واژه‌های کلیدی: کیفیت حسابداری، کیفیت حسابرسی، استانداردهای حسابداری، نظریه داده‌بنیاد.

۱- مقدمه

در دنیای امروز، اطلاعات مالی نقش حیاتی در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی ایفا می‌کند. کیفیت حسابداری و حسابرسی به عنوان دو بازوی اصلی شفافیت اطلاعاتی، تضمین‌کننده اعتماد سرمایه‌گذاران و کارایی بازار سرمایه هستند. با توجه به شرایط خاص اقتصادی ایران، از جمله نوسانات شدید تورمی و تحریم‌های اقتصادی، نیاز به شناسایی عوامل بومی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی بیش از پیش احساس می‌شود (شاکری و همکاران، ۱۴۰۰). عدم شفافیت و پایین بودن کیفیت اطلاعات می‌تواند منجر به تخصیص غیربهبینه منابع و فرار سرمایه گردد. اهمیت این پژوهش در آن است که با ارائه الگوی جامع، به سیاست‌گذاران و نهادهای ناظر کمک می‌کند تا با تمرکز بر گلوگاه‌های اصلی (مانند استقلال حسابرسان و به‌روزرسانی استانداردها)، کیفیت خدمات مالی را ارتقا دهند. اگرچه پژوهش‌های متعددی در زمینه کیفیت حسابرسی انجام شده است، اما اکثر آن‌ها به بررسی متغیرهای جداگانه پرداخته‌اند و کمتر پژوهشی الگوی جامع متناسب با شرایط تحریمی و تورمی ایران ارائه کرده است (سلاحورزی و سلاحورزی، ۱۴۰۲).

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کیفیت حسابرسی به عنوان احتمال کشف و گزارش موارد تحریف با اهمیت توسط حسابرس تعریف می‌شود. این مفهوم تحت تأثیر عوامل متعددی از جمله صلاحیت حرفه‌ای حسابرس، استقلال و فرآیندهای کنترل کیفیت قرار دارد. از سوی دیگر، کیفیت حسابداری به میزان انطباق صورت‌های مالی با استانداردهای حسابداری و واقعیت‌های اقتصادی شرکت اشاره دارد (علوی طبری و همکاران، ۱۳۸۸).

در حوزه تأثیر عوامل محیطی، رضوی‌فر و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی نشان دادند که تحریم‌های اقتصادی از طریق افزایش عدم اطمینان محیطی، بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر منفی می‌گذارد. همچنین رویانی و همکاران (۱۳۹۲) بیان کردند که فلسفه اخلاق فردی حسابرسان رابطه مستقیمی با رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی دارد. عمادی و حسینی (۱۳۹۸) نیز دریافته‌اند که انعطاف‌پذیری رفتاری حسابرس در چارچوب پارادایم استرس نقش، می‌تواند بر کیفیت حسابرسی اثرگذار باشد.

با وجود مطالعات انجام شده، شکاف اصلی در فقدان مدلی است که همزمان عوامل درون‌سازمانی (مانند کمیته حسابرسی) و برون‌سازمانی (مانند اقتصاد دولتی و تحریم) را در یک چارچوب

منسجم بررسی کند. این پژوهش با استفاده از روش داده‌بنیاد به دنبال پر کردن این خلأ است.

سوالات پژوهش

با توجه به مبانی نظری و شکاف تحقیقاتی، سوالات اصلی پژوهش عبارتند از:

- ۱) الگوی پارادایمی عوامل موثر بر افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی در بورس اوراق بهادار تهران چیست؟
- ۲) تدوین استانداردهای مناسب چه تأثیری بر کیفیت حسابداری و حسابرسی دارد؟
- ۳) استقلال و صلاحیت حرفه‌ای حسابرس چه نقشی در ارتقای کیفیت حسابرسی ایفا می‌کنند؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجرا، آمیخته (کیفی-کمی) است.

در فاز کیفی، از روش نظریه داده‌بنیاد استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۱۵ نفر از خبرگان (شامل شرکای موسسات حسابرسی و اساتید دانشگاه) بود که با روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا کدگذاری شدند (کدگذاری باز، محوری و انتخابی).

در فاز کمی، مدل استخراج شده با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته آزمون شد. جامعه آماری شامل حسابرسان و مدیران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران بود. تعداد ۲۸۷ پرسشنامه معتبر جمع‌آوری و با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار اسمارت پی ال اس 3.3.3 تحلیل گردید. روایی پرسشنامه از طریق روایی صوری و سازه (میانگین واریانس استخراج شده) و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأیید شد.

یافته‌های پژوهش

در بخش کیفی این مطالعه براساس دیدگاه ۱۴ نفر از خبرگان حوزه مورد مطالعه انجام شده است. از نظر جنسیت ۱۱ نفر مرد هستند و ۳ نفر نیز زن می‌باشند. از نظر سنی ۱ نفر کمتر از ۴۰ سال سن دارند، ۶ نفر بین ۴۱ تا ۴۵ سال سن دارند و ۷ نفر نیز بالای ۴۵ سال هستند. از نظر تحصیلات ۴ نفر از خبرگان تحصیلات کارشناسی ارشد داشته و ۱۰ نفر دکتری دارند. در نهایت ۳ نفر بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه کاری داشته و ۱۱ نفر نیز بالای ۲۰ سال سال تجربه کاری دارند.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی خبرگان

درصد	فراوانی	ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	
۷۸۵٪	۱۱	مرد	جنسیت
۲۱۵٪	۳	زن	
۷٪	۱	کمتر از ۴۰ سال	سن
۴۳٪	۶	۴۱ تا ۴۵ سال	
۵۰٪	۷	۴۵ سال و بیشتر	
۲۹٪	۴	کارشناسی ارشد	تحصیلات
۷۱٪	۱۰	دکتری	
۲۱۵٪	۳	۱۰ تا ۲۰ سال	سابقه کاری
۷۸۵٪	۱۱	بالای ۲۰ سال	
۱۰۰٪	۱۴	کل	

با حداقل ۳ کاراکتر بوده است. با انجام کدگذاری اولیه در کدگذاری باز در مجموع ۱۴۰۸ کد شناسایی گردید. که با غربالگری کدهای اولیه به ۹۲ مفهوم رسیدیم. در تحقیقات کیفی، معیار متوقف کردن روند مصاحبه و تحلیل آن دستیابی به "کفایت نظری" یا دستیابی به اشباع است. به عبارت دیگر، طولانی شدن تحقیقات منجر به تغییر در مفاهیم یا مقوله‌های ظهور یافته در طول تحقیق نمی‌شود. از اواخر سیزدهم تا پایان مصاحبه چهاردهم، تغییری در مفاهیم و مقوله‌های شکل گرفته در طول تحقیق (از جمله ایجاد یا اصلاح) ایجاد نشده است، که به معنای تحقق معیار "کفایت نظری" است. کدهای باز با هم گروه بندی شدند و سپس کدهای متمرکز تدوین شدند. مفاهیم در قالب ۱۲ مقوله اصلی در کدگذاری متمرکز طبقه بندی شدند که در شکل‌های زیر که مربوط به نرم افزار مکس کیودا است قابل مشاهده است.

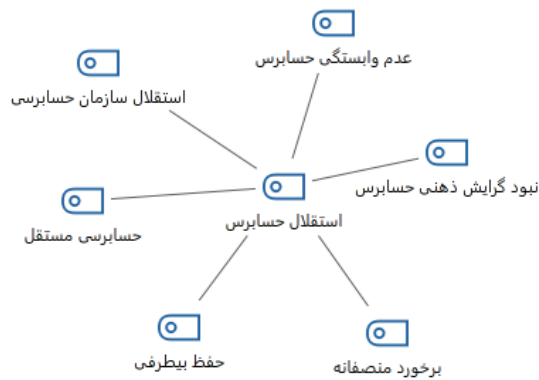
برای ارائه الگو، مصاحبه‌های تخصصی نیم‌ساخت یافته با خبرگان صورت گرفته است. در این مرحله پیش از شروع مصاحبه هشت سوال باز در نظر گرفته شده است و در طول فرایند مصاحبه این پیش‌بینی در نظر گرفته شده است که سوالات جدیدی نیز مطرح شود. برای اینکه پژوهشگر با عمق و گستره محتوایی داده‌ها آشنا شود اقدام به بازخوانی مکرر داده‌ها و خواندن داده‌ها به صورت فعال (جستجوی معانی و الگوها) گردیده است.

نتایج مصاحبه‌ها با روش داده بنیاد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای این منظور متن مصاحبه‌ها چندین بار مطالعه و مرور شد. برای انجام پژوهش داده بنیاد از «رهیافت نظام مند» که به نام اثر استراوس و کوربین (۱۹۹۸) شناخته می‌شود، استفاده شده است.

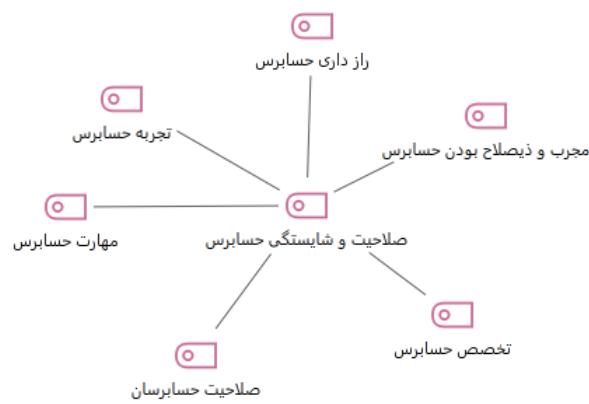
با انجام مصاحبه از طریق نمونه گیری نظری پس از کدگذاری اولیه متن مصاحبه‌ها، استخراج مفاهیم و مقوله‌ها انجام شده است. متن مصاحبه‌ها، ۳۱۳۶۹ کلمه و ۶۸۲۱ کلمه

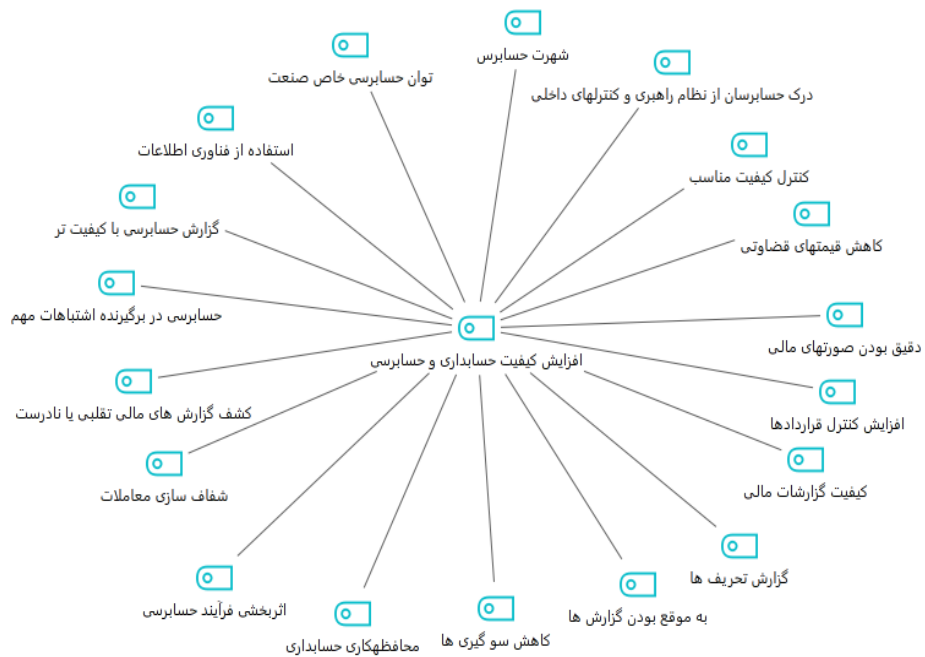
شکل ۱- مقوله تدوین استانداردهای مناسب حسابداری و حسابرسی

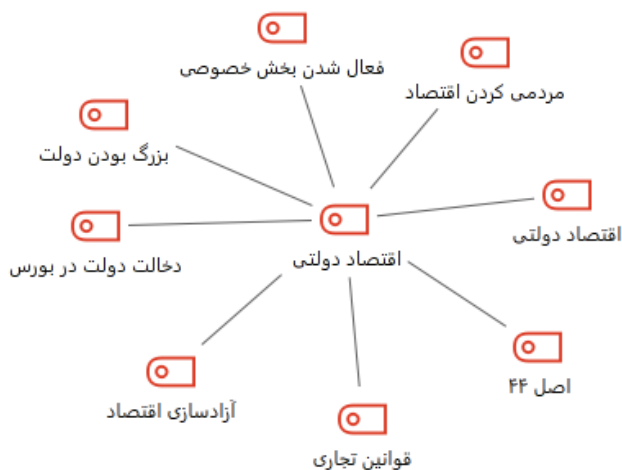
شکل ۲- مقوله استقلال حسابرس

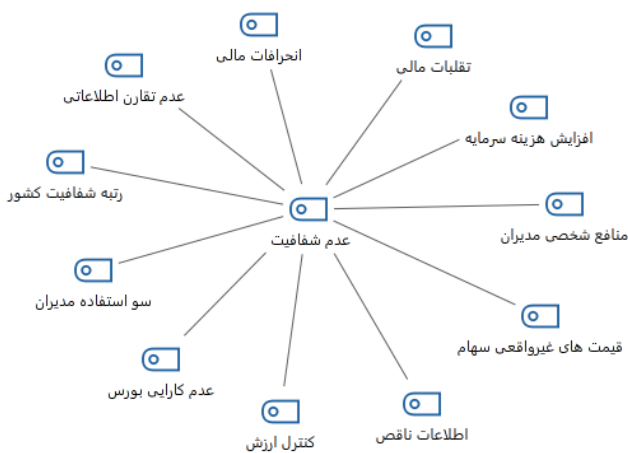
شکل ۳- مقوله صلاحیت و شایستگی حسابرس

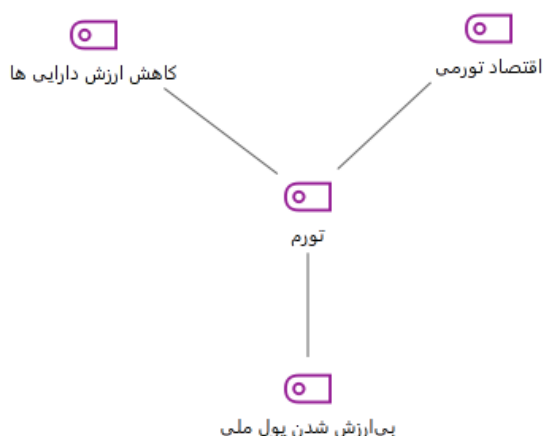
شکل ۴- مقوله افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی

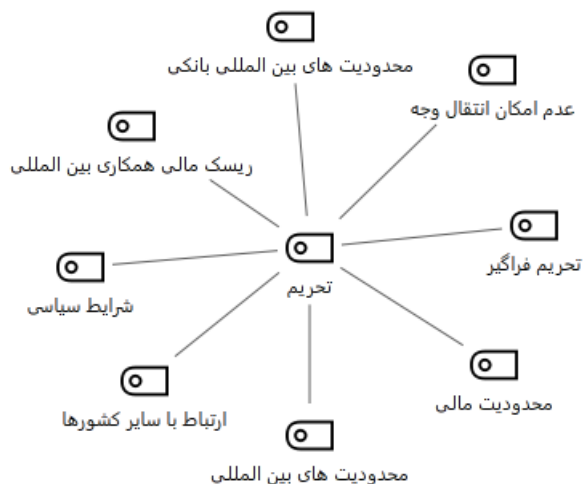
شکل ۵- مقوله اقتصاد دولتی

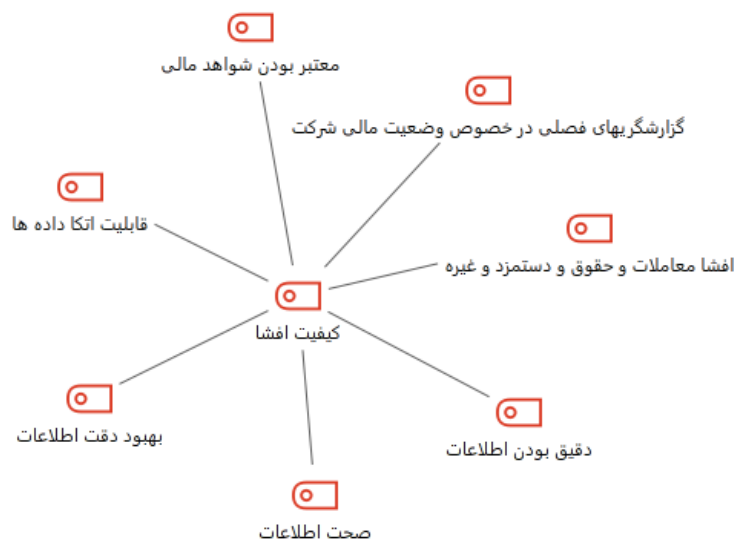
شکل ۶- مقوله عدم شفافیت

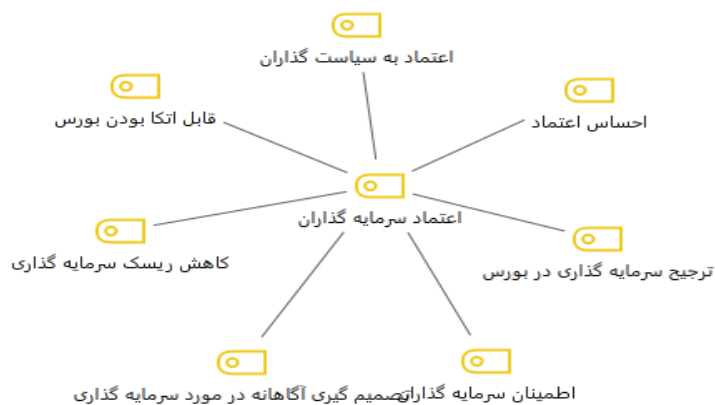
شکل ۷- مقوله تورم

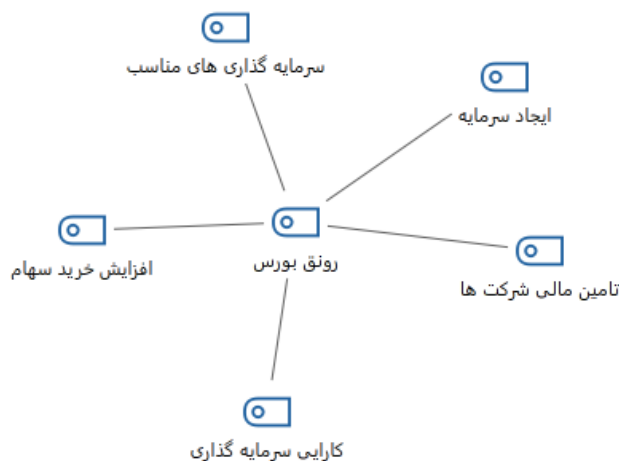
شکل ۸- مقوله تحریم

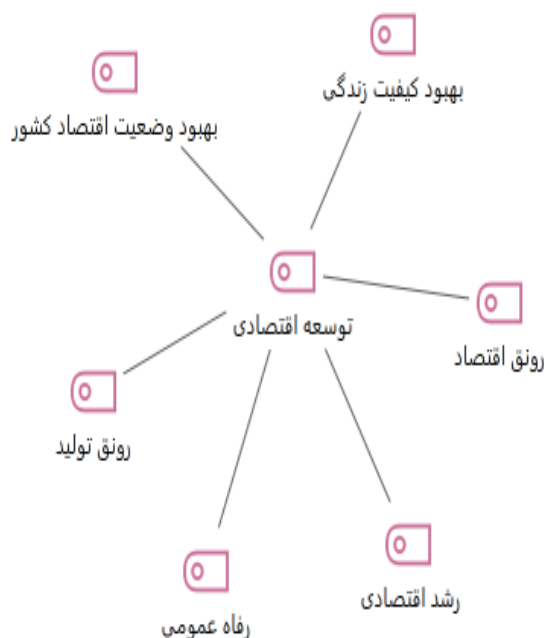
شکل ۹- مقوله کیفیت افشا

شکل ۱۰- مقوله اعتماد سرمایه گذاران

شکل ۱۱- مقوله رونق بورس

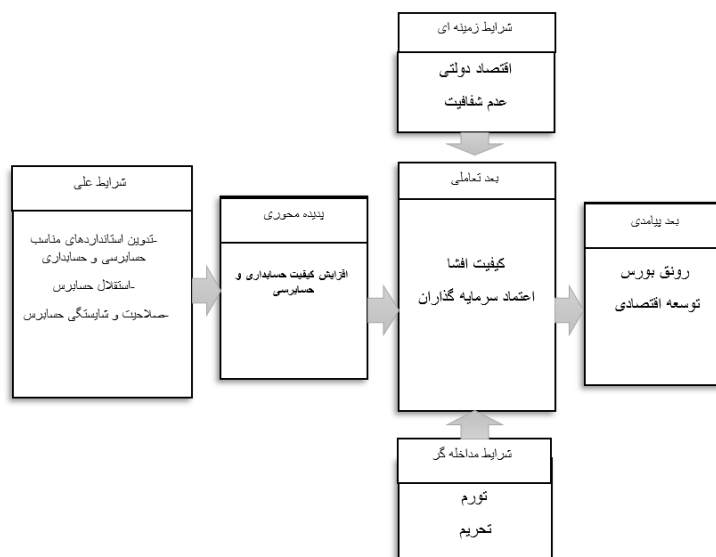
شکل ۱۲- مقوله توسعه اقتصادی

تعیین ارتباط بین مقوله‌ها در سطوح مختلف و مسیریابی شرطی، مرحله کدگذاری محوری به پایان رسیده تا در گام نهایی تحلیل، کدگذاری گزینشی و خلق نظریه و مدل نهایی انجام شود. در کدگذاری گزینشی مقوله هسته تحقیق افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی تشخیص داده شد. همچنین شکل الگو پارادایمی شماره ۱۳ حاصل از یافته های کیفی تحقیق در زیر آورده شده است:

مفاهیم و مقوله‌های اصلی الگو مستخرج از مصاحبه‌ها به روش داده بنیاد در جدول ۲ ارائه شده است. سپس کدهای محوری با هم تنظیم شدند و ارتباط آنها با یکدیگر بوسیله روش مدلسازی ساختاری-تفسیری مشخص شد. این ماتریس توسط خبرگان و متخصصین فرآیند محوری تکمیل شد. اطلاعات حاصله بر اساس متد مدلسازی ساختاری تفسیری جمع بندی و ماتریس خودتعاملی ساختاری نهایی تشکیل گردیده است. پس از بررسی مقوله‌ها از جنبه‌های مختلف، و

جدول ۲- مفاهیم و مقوله‌های اصلی الگو عوامل موثر بر افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مفهوم	مقوله
تدوین استانداردهای حسابرسی، تدوین استانداردهای کنترل کیفیت، استانداردهای حرفه‌ای، تدوین سیستم کنترل کیفیت مناسب، تدوین ضوابط الزامی و اجرایی گزارشگری مالی، تدوین نظام راهبری و کنترل‌های داخلی، تدوین آیین رفتاری قویتر	تدوین استانداردهای مناسب حسابرسی و حسابداری
حسابرسی مستقل، حفظ بیطرفی، برخورد منصفانه، نبود گرایش ذهنی حسابرس، عدم وابستگی حسابرس استقلال سازمان حسابرسی	استقلال حسابرس
مهارت حسابرس، صلاحیت حسابرسان، تخصص حسابرس، مجرب و ذیصلاح بودن حسابرس، راز داری حسابرس، تجربه حسابرس	صلاحیت و شایستگی حسابرس
کنترل کیفیت مناسب، دقیق بودن صورتهای مالی، کیفیت گزارشات مالی، به موقع بودن گزارش ها، گزارش تحریف ها، کاهش سو گیری ها، گزارش حسابرسی با کیفیت تر، حسابرسی در برگزیده اشتباهات مهم، کشف گزارش های مالی تقلبی یا نادرست، شفاف سازی معاملات، اثربخشی فرآیند حسابرسی، محافظه کاری حسابداری، افزایش کنترل قراردادهای، کاهش قیمت‌های قضوتی، درک حسابرسان از نظام راهبری و کنترل‌های داخلی، شهرت حسابرس، توان حسابرسی خاص صنعت، استفاده از فناوری اطلاعات	افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی
دخالت دولت در بورس، آزادسازی اقتصاد، قوانین تجاری، اصل ۴۴، اقتصاد دولتی، مردمی کردن اقتصاد، فعال شدن بخش خصوصی، بزرگ بودن دولت	اقتصاد دولتی
عدم تقارن اطلاعاتی، رتبه شفافیت کشور، سو استفاده مدیران، عدم کارایی بورس، کنترل ارزش، اطلاعات ناقص، قیمت های غیرواقعی سهام، منافع شخصی مدیران، افزایش هزینه سرمایه، تقلبات مالی، انحرافات مالی	عدم شفافیت
بی ارزش شدن پول ملی، اقتصاد تورمی، کاهش ارزش دارایی ها	تورم
شرایط سیاسی، ارتباط با سایر کشورها، محدودیت های بین المللی، محدودیت مالی، تحریم فراگیر، عدم امکان انتقال وجه، محدودیت های بین المللی بانکی، ریسک مالی همکاری بین المللی	تحریم
بهبود دقت اطلاعات، صحت اطلاعات، دقیق بودن اطلاعات، افشا معاملات و حقوق و دستمزد و غیره، گزارشگریهای فصلی در خصوص وضعیت مالی شرکت، معتبر بودن شواهد مالی، قابلیت اتکا داده ها	کیفیت افشا
کاهش ریسک سرمایه گذاران، تصمیم گیری آگاهانه در مورد سرمایه گذاری، اطمینان سرمایه گذاران، ترجیح سرمایه گذاری در بورس، احساس اعتماد، اعتماد به سیاست گذاران، قابل اتکا بودن بورس،	اعتماد سرمایه گذاران
کارایی سرمایه گذاری، تامین مالی شرکت ها، ایجاد سرمایه، سرمایه گذاری های مناسب، افزایش خرید سهام	رونق بورس
رشد اقتصادی، رفاه عمومی، رونق اقتصاد، رونق تولید، بهبود کیفیت زندگی، بهبود وضعیت اقتصاد کشور	توسعه اقتصادی

شکل شماره ۱۳

بخش کمی (آزمون مدل)

برای بررسی روابط بین متغیرها از تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج برازش مدل نشان داد که تمامی شاخص‌ها در محدوده قابل قبول قرار دارند. نتایج آزمون فرضیات اصلی در جدول ۳ خلاصه شده است.

جدول ۳. خلاصه نتایج تحلیل مسیر و ضرایب تأثیر

نتیجه	آماره تی	ضریب مسیر (بتا)	مسیر رابطه
تأیید شد	4.87	0.42	تدوین استانداردهای مناسب -> کیفیت حسابداری و حسابرسی
تأیید شد	4.12	0.38	استقلال حسابرس -> کیفیت حسابداری و حسابرسی
تأیید شد	3.65	0.31	صلاحیت حرفه‌ای -> کیفیت حسابداری و حسابرسی

(منبع: یافته‌های پژوهشگر)

پژوهش حاضر برخلاف برخی مطالعات که صرفاً بر متغیرهای کمی تمرکز دارند، نشان داد که عوامل کیفی نظیر "فرآیند تدوین استاندارد" نقش زیربنایی تری نسبت به متغیرهای صرفاً مالی دارند.

در تبیین این نتایج می‌توان گفت که در شرایط تورمی و تحریمی اقتصاد ایران، استانداردهای حسابداری اگر متناسب با این شرایط بومی‌سازی نشده باشند، نمی‌توانند واقعیت‌های اقتصادی را به درستی منعکس کنند (تبیین چرایی). همچنین، استقلال حسابرس به عنوان مهمترین سد در برابر مدیریت سود و تقلب عمل می‌کند؛ اما فشار اقتصاد دولتی و وابستگی مالی موسسات حسابرسی به صاحبکاران، این استقلال را تهدید می‌کند. بنابراین، مدل به دست آمده نشان می‌دهد که ارتقای کیفیت تنها با آموزش (صلاحیت) ممکن نیست، بلکه نیازمند اصلاحات ساختاری در استانداردها و تضمین استقلال است. به طور خلاصه، نتایج این پژوهش مدل جامعی را تأیید کرد که در آن عوامل محیطی (تحریم و تورم) بستر اصلی را شکل می‌دهند و عوامل حرفه‌ای (استقلال و استاندارد) به عنوان پیشران‌های کیفیت عمل می‌کنند.

پیشنهادات

پیشنهادات مبتنی بر یافته‌های پژوهش

- با توجه به تأثیر بالای "تدوین استانداردهای مناسب"، پیشنهاد می‌شود سازمان حسابرسی و سازمان بورس کارگروهی ویژه برای بازنگری استانداردها متناسب با شرایط تورمی و تحریمی تشکیل دهند تا رویه‌های حسابداری با واقعیت‌های اقتصادی همخوانی بیشتری داشته باشند.
- با توجه به اهمیت "استقلال حسابرس"، سازمان بورس باید سامانه رتبه‌بندی حسابرسان را بر اساس معیارهای کیفی و سابقه استقلال راه‌اندازی کند و چرخش اجباری موسسات حسابرسی را با جدیت بیشتری دنبال نماید.
- سرمایه‌گذاران نهادی در انتخاب حسابرس، به جای تمرکز صرف بر حق‌الزحمه، به "صلاحیت حرفه‌ای" و تعداد دوره‌های آموزشی طی شده توسط شرکای موسسه توجه کنند.

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تمامی ضرایب تی بزرگتر از ۱.۹۶ هستند که نشان‌دهنده معناداری روابط در سطح اطمینان ۹۵ درصد است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش، تبیین الگوی عوامل موثر بر افزایش کیفیت حسابداری و حسابرسی در شرکت‌های بورسی ایران بود. با توجه به چالش‌های موجود در گزارشگری مالی، دستیابی به مدلی که بتواند مسیر ارتقای شفافیت را ترسیم کند، ضروری می‌نمود.

یافته‌های پژوهش نشان داد که "تدوین استانداردهای مناسب" با ضریب مسیر ۰.۴۲ بیشترین تأثیر را بر کیفیت حسابداری و حسابرسی دارد. پس از آن، "استقلال حسابرس" (۰.۳۸) و "صلاحیت حرفه‌ای" (۰.۳۱) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این بدان معناست که بهبود یک واحد در استانداردهای حسابداری، منجر به افزایش قابل توجهی در کیفیت گزارشگری می‌شود.

این یافته با نتایج پژوهش رضوی‌فر و همکاران (۱۳۹۸) همسو است که تأکید داشتند شرایط محیطی و استانداردها نقش کلیدی در کیفیت اطلاعات دارند. همچنین با نتایج رویائی و همکاران (۱۳۹۲) که بر اهمیت ویژگی‌های فردی و اخلاقی حسابرس (استقلال) تأکید داشتند، مطابقت دارد. با این حال،

پیشنهادات برای پژوهشگران آتی

حسابداری-حسابرسی. مجله دانش حسابداری و

حسابرسی، ۱۱۲(۱)، ۲۳-۴۱.

Anh, N. T. M., Hoa, L. T. K., Thao, L. P., Nhi, D. A., Long, N. T., Truc, N. T., . . . Management, F. (2024). The effect of technology readiness on adopting artificial intelligence in accounting and auditing in Vietnam. 17(1), 27.

Antonio, A., Yahaya, O. A. J. A. R. i. E., & Strategy, B. (2024). A corporate governance perspective on the audit committee and its role in improving earnings quality. 5(1), 78-107.

Arsyad, M., & Natsir, S. (2024). The Role of Forensic Accounting in Improving Audit Quality. Paper presented at the International Conference on Applied Science and Technology on Social Science 2023 (iCAST-SS 2023).

Bakhtiyarovich, O. B. J. C. (2023). THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE REGIONAL INVESTMENT ENVIRONMENT IN ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS TO THE ECONOMY. 5-8.

Berdiyarovich, B. S. J. G. i. I. (2024a). THE IMPACT OF INTERNATIONAL STANDARDS ON ACCOUNTING AND AUDITING. 46, 85-90.

Berdiyarovich, B. S. J. G. i. I. (2024b). THE ROLE OF ACCOUNTING AND AUDITING IN ENSURING FINANCIAL TRANSPARENCY. 46, 91-98.

Chen, J., Gou, Z., & Zhao, K. J. I. R. o. F. A. (2024). Can legal construction in the securities market strengthen corporate audit quality: Evidence from the implementation of new securities act. 96, 103538.

Khatib, S. F., Sulimany, H. G. H., Alshareef, M. N., Ali Khan, M. N. A. J. Q., & Quantity. (2024). Catalysts of audit excellence: competitive advantage, intellectual capital and auditing quality. 1-25.

Okpo, S. A., Umoren, A. O., Simeon, U. J. J. I. J. o. A. i. m., & Economics. (2024). GAINING INVESTORS' CONFIDENCE THROUGH ENVIRONMENTAL INFORMATION DISCLOSURES IN ANNUAL REPORTS OF COMPANIES IN NIGERIA. 13(2), 1-13.

Piartrini, P. S., Putri, P. A. N. J. D. I. J. o. E., Finance, & Accounting. (2024). The influence of Accounting Information Quality on Investment Decisions: Investor Perspective in the Capital Market. 5(1), 161-169.

Pratama, A. J. Q.-A. t. S. (2024). Quality of Accounting Knowledge and Its Impact on Profession. 25(198).

Rezaei, M., Fallah, R., Maranjory, M., Rostami Mazoei, N. J. I. J. o. N. A., & Applications. (2024). Provide a structural model of audit quality based on the impact of auditing professional ethics and the moderating role of organizational culture. 15(2), 285-299.

Sari, G. I., Suhaili, A., & Lesfandra, L. J. A. J. I. A. (2024). The Mediation Role of Audit Quality: Impact Internal Audit Strategy, Auditor Ethics, and Accounting Culture on Financial Report Quality. 7(1), 300-316.

۱) پیشنهاد می‌شود پژوهشگران آتی با استفاده از داده‌های

پنل و سری زمانی، تأثیر این متغیرها را در یک بازه ۱۰ ساله بررسی کنند، چرا که مدل حاضر به صورت مقطعی بوده است.

۲) انجام تحلیل حساسیت بر اساس اندازه شرکت و نوع صنعت برای بررسی دقیق‌تر تأثیر تحریم‌ها بر صنایع مختلف پیشنهاد می‌گردد.

۳) نقش متغیرهای کنترلی نظیر حاکمیت شرکتی و ساختار مالکیت در این مدل به عنوان متغیر تعدیل‌گر مورد آزمون قرار گیرد.

فهرست منابع

رضوی‌فر، ی.، حیدری، م.، و صالحی، م. (۱۳۹۸). تأثیر

تحریم‌های اقتصادی بر کیفیت اطلاعات حسابداری.

پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۱(۳)، ۸۹-۱۱۲.

رویائی، رمضانعلی؛ طالب نیا، قدرت اله؛ حساس یگانه، یحیی و

جلیلی، صابر. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین فلسفه اخلاق

فردی و ویژگی‌های جمعیت شناختی با رفتارهای

کاهنده کیفیت حسابرسی. حسابداری مدیریت، ۶(۱۶)،

۲۶-۱۵.

سازمان بورس و اوراق بهادار تهران. (۱۴۰۱). راهنمای حاکمیت

شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

تهران.

سلاحورزی، زهره و سلاحورزی، نرجس. (۱۴۰۲). عوامل موثر بر

افزایش کیفیت حسابرسی، ششمین کنفرانس ملی

اقتصاد، مدیریت و حسابداری.

شاکری، ع.، رضوی، س.، و تقوی، م. (۱۴۰۰). اقتصاد دولتی و

کیفیت حاکمیت شرکتی: شواهدی از بورس تهران.

پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی، ۱۳(۵۰)، ۴۵-۴۷.

علوی طبری، سیدحسین؛ خلیفه سلطانی، سیداحمد و

شهیندیان، ندا. (۱۳۸۸). کیفیت حسابرسی و پیش

بینی سود. تحقیقات حسابداری، ۱(۳)، ۲۲-۳۵.

عمادی، سید اسدالله و حسینی، سید حسین. (۱۳۹۸). بررسی

ارتباط انعطاف‌پذیری رفتاری حسابرس و کیفیت

حسابرسی در چارچوب پارادایم استرس نقش. دانش

حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۸(۳۱)، ۲۴۴-۲۳۱.

فلاحی، ع.، و صالحی، ن. (۱۴۰۴). تخصص اعضای کمیته

حسابرسی در فناوری اطلاعات و کیفیت هماهنگی

- Shamji, F. M., Cooper, J., & Beauchamp, G. (2021). Medical Audit to Improve the Quality of Patient Care in Thoracic Surgery. *Thoracic Surgery Clinics*, 31(4), 497-508.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.thorsurg.2021.07.001>
- Thaddeus, K. J., Ngong, C. A., Nnecka, U. J., Nubong, N. M., Ibe, G. I., Chinyere C, O., . . . Sciences, A. (2024). Stock market development and economic growth in sub-Saharan Africa (1990–2020): an ARDL approach. 40(2), 344-363.
- Tsinaridze, R., & Makharadze, N. J. A. t. s., business, innovation in digital economy. (2023). The role of foreign direct investment in the national economy and correlation analysis. 46-59.
- Wongjantip, K. (2024). THE IMPACT OF AUDIT QUALITY ON THE OPERATIONAL SUCCESS OF COMPANIES LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. Paper presented at the INTERNATIONAL ACADEMIC MULTIDISCIPLINARY RESEARCH CONFERENCE IN VENICE 2024.

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 16/ No. 64/ Winter 2027

Presenting a model of factors affecting the increase in the quality of accounting and auditing of companies listed on the Tehran Stock Exchange

Kamran Zanjantabar

Department of Accounting, Se.C., Islamic Azad University, Semnan, Iran.

Arzoo Khosravani

Department of Accounting, Se.C., Islamic Azad University, Semnan, Iran.
(Corresponding Author)

Arefeh Mohaghegh

Department of Accounting, Se.C., Islamic Azad University, Semnan, Iran.

Abstract

Because listed companies constitute a major part of the economy, increasing the quality of their accounting and auditing is important. In this study, using a qualitative data-driven research method, a model of factors affecting the increase in the quality of accounting and auditing of companies listed on the Tehran Stock Exchange was presented. By conducting interviews with fourteen accountants and auditors who had more than 10 years of work experience and had a master's degree or higher in listed companies, 12 main categories were identified based on a paradigm model, which were structured in the form of six dimensions: development of appropriate auditing and accounting standards, auditor independence and auditor competence and competence as "causal conditions", inflation and sanctions as "intervening conditions", government economy and lack of transparency as "contextual conditions", quality of disclosure and investor trust as "interactive dimension", increasing the quality of accounting and auditing as "central phenomenon", and stock market prosperity and economic development as "consequence dimension". Also, the highest frequency was related to the variables of developing appropriate auditing standards and auditor competence and competence, which indicates the greater importance of these variables in the research pattern. According to the research pattern, it was determined that macro factors, namely developing appropriate auditing and accounting standards, as well as personal factors including auditor independence and competence and competence, are the main factors of accounting and auditing quality. This research can be used as a basis for developing new policies and regulations in the field of accounting and auditing at the level of the stock exchange.

Keywords: Accounting and auditing quality, stock exchange, grounded theory.